מהדורה למורה – תנועת ההשכלה היהודית

- מטרה: תרגול מושגים, ציר זמן, דמויות, סיבה ותוצאה וניתוח מקור ביחידה "תנועת ההשכלה היהודית".
- זמן מומלץ: 30 דקות
- מסלול: עולים · חט"ב · תיכון
- הפעילות באתר: https://historia-et-hachadasha.sites.tab.bot/yechida-haskala.html

הנחיות להפעלה

- הדף מבוסס על תוכן עמוד היחידה באתר (מושגים, ציר זמן, דמויות, מקורות).
- לוודא: שנות חייו של נפתלי הרץ ויזל 1725–1805
- לוודא: 'הקיצה עמי' של יל"ג – 1863 (פורסם 1866)
- לוודא: 'חינוך נערים' בברלין – 1778
- לוודא: שנות פרסום תרגום מנדלסון 1780–1783
- בגרסה זו: שפה פשוטה ומשפטים קצרים, ומילון קטן בתחילת הדף. מומלץ לעבור על המילון יחד לפני התרגול.

מפתח תשובות

קוראים ומבינים

#	תשובה
1	נכון
2	נכון
3	נכון
4	לא נכון – השנה הנכונה: 1778
5	נכון
6	לא נכון – השנה הנכונה: 1786

בוחרים תשובה

#	תשובה
1	א – תנועה יהודית שקראה לשלב השכלה כללית ותרבות אירופית בחיים היהודיים.

#	תשובה
2	א – איש תנועת ההשכלה, שלמד גם לימודים כלליים ופעל להפצתם.
3	ב – פירוש עברי לתורה שליווה את תרגום מנדלסון לגרמנית.

מי זה?

#	תשובה
1	ב – אבי ההשכלה; תרגום התורה לגרמנית והספר 'ירושלים'
2	ד – משורר ומשכיל; 'דברי שלום ואמת' (1782)
3	ג – 'אבי ההשכלה ברוסיה'; 'תעודה בישראל'
4	א – מחבר הרומן העברי הראשון 'אהבת ציון'

סדר הזמן

#	תשובה
1	נוסד בית הספר 'חינוך נערים' בברלין
2	מנדלסון מפרסם את 'ירושלים'
3	מותו של משה מנדלסון
4	יהודה לייב גורדון מפרסם את השיר 'הקיצה עמי'

כותבים

#	תשובה
—	3 משפטים קצרים; 2 מילים מהמילון.

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

תנועת ההשכלה היהודית – דף תרגול

קראו את המשפטים הקצרים. אחר כך ענו על השאלות.

מילון קטן – מילים חשובות

מילה		הסבר פשוט
השכלה		תנועה יהודית שקראה לשלב השכלה כללית ותרבות אירופית בחיים היהודיים.
משכיל		איש תנועת ההשכלה, שלמד גם לימודים כלליים ופעל להפצתם. (maskil ((supporter of the Haskalah
ה'ביאור'		פירוש עברי לתורה שליווה את תרגום מנדלסון לגרמנית.
'המאסף'		כתב העת העברי הראשון של המשכילים, שהחל לצאת לאור ב-1783–1784.
תורת האדם		מונח של ויזל לידע הכללי – מוסר, שפות, מדעים ומקצועות.
חינוך מודרני		בתי ספר ששילבו לימודי קודש עם חשבון, שפות ומדעים. (education)

חלק א' – קוראים ומבינים

סמנו: נכון או לא נכון.

#	משפט	נכון	לא נכון
1	משה מנדלסון היה מנהיג חשוב של ההשכלה.	○	○
2	המשכילים רצו ללמוד גם מדע ושפות.	○	○
3	ההשכלה הייתה תנועה של יהודים.	○	○
4	בשנת 1780–1783: נוסד בית הספר 'חינוך נערים' בברלין.	○	○
5	המשכילים הקימו בתי ספר חדשים.	○	○
6	בשנת 1783: מותו של משה מנדלסון.	○	○

חלק ב' – בוחרים תשובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה פירוש המושג "השכלה"?

(א) תנועה יהודית שקראה לשלב השכלה כללית ותרבות אירופית בחיים היהודיים.

(ב) חקר תולדות היהודים, ספרותם ומסורתם בשיטות מחקר מודרניות.

(ג) רבנים ומנהיגי קהילות שחששו שההשכלה תפגע במסורת ותוביל להתבוללות.

2. מה פירוש המושג "משכיל"?

(א) איש תנועת ההשכלה, שלמד גם לימודים כלליים ופעל להפצתם.

(ב) חקר תולדות היהודים, ספרותם ומסורתם בשיטות מחקר מודרניות.

(ג) מונח של ויזל לידע הכללי – מוסר, שפות, מדעים ומקצועות.

3. מה פירוש המושג "ה'ביאור'"?

(א) איש תנועת ההשכלה, שלמד גם לימודים כלליים ופעל להפצתם.

(ב) פירוש עברי לתורה שליווה את תרגום מנדלסון לגרמנית.

(ג) מונח של ויזל לידע הכללי – מוסר, שפות, מדעים ומקצועות.

חלק ג' – מי זה?

התאימו: שם ← מה הוא עשה.

#		אות	
1	משה מנדלסון	____	א. מחבר הרומן העברי הראשון 'אהבת ציון'
2	נפתלי הרץ ויזל	____	ב. אבי ההשכלה; תרגום התורה לגרמנית והספר 'ירושלים'
3	יצחק בער לוינזון	____	ג. 'אבי ההשכלה ברוסיה'; 'תעודה בישראל'
4	אברהם מאפו	____	ד. משורר ומשכיל; 'דברי שלום ואמת' (1782)

חלק ד' – סדר הזמן

מספרו 1–4: מה היה ראשון? מה היה אחרון?

מספר	שלב
____	מנדלסון מפרסם את 'ירושלים'
____	נוסד בית הספר 'חינוך נערים' בברלין

מספר	שלב
____	יהודה לייב גורדון מפרסם את השיר 'הקיצה עמי'
____	מותו של משה מנדלסון

חלק ה' – כותבים

כתבו 3 משפטים קצרים על "תנועת ההשכלה היהודית". השתמשו ב-2 מילים מהמילון.

- משפט 1: מתי ואיפה?
- משפט 2: מה קרה?
- משפט 3: מה חשוב בזה?

✂️ כרטיס יציאה

מילה חדשה בעברית:

דבר אחד שהבנתי:

איך הרגשתי? 😀 🙂 😐